

GUIA DOCENT DE L'ASSIGNATURA

Titulació acadèmica		Batxillerat /Grau en Història, Arqueologia i Arts cristianes				
Assignatura		HISTÒRIA DE L'ESGLÉSIA A CATALUNYA				
Any	Tercer / Curs Pont	Curs	2022-2023	Valor lectiu	5 ECTS	
Període lectiu	Segon semestre	Hores setmanals	3	Cicle	Primer	
Professor/a	Dr. Albert Viciano i Vives (coord.), Dr. David Abadías, Prof. Manel Fuentes			Llengua	Català	

Descripció/Justificació

El curs d'Història de l'Església a Catalunya és una àmplia visió des de la Tarraconense cristiana fins a la Guerra civil espanyola. Es marcaran els aspectes més importants, no sols de la història institucional sinó també espiritual, cultural, social, etc. Remarcant aquells punts que van constituint el que és més específic de l'Església a Catalunya.

Requisits i orientacions prèvies

És una eina imprescindible per situar i comprendre principalment la teologia i l'acció d'Església en ella mateixa i en l'àmbit de la Tarraconense.

Objectius

Generals:

1. Conèixer el context històric de l'Església a Catalunya.
2. Aproximar-se al coneixement de les fonts i de la història mateixa de l'Església a Catalunya.
3. Vincular la Història de l'Església amb la Història de la Teologia i amb la Història de Catalunya.

Competències

Competències transversals (genèriques):

- Capacitat de sistematitzar i organitzar-se l'estudi de la matèria (periodització de l'estudi).
- Capacitat d'anàlisi dels fets històrics.
- Potenciació de l'esperit crític.

Competències específiques:

- Coneixement del context històric dels grans corrents de la Història de l'Església a Catalunya.
- Coneixement dels principals corrents dels segles XIX i XX.
- Coneixement dels principals documents d'Església relatius als nostres objectius

Continguts

PART I

1.
 - Època apostòlica. Sant Pau i desig d'anar a Hispània
 - Sant Fruitós i diaques, màrtirs, Tarragona (259)
 - Sant Feliu o Cugat. Tradició africana.
 - Decretal del papa Sirici a Himeri (385)
 - Comunitat de Barcelona. Lampedi i Paulí de Nola.
 - Sant Pacià i el seu temps.
2.
 - Vida i actuació de Pacià. Contra Novacià. Cervulus.
 - Carta de Consenci a Sant Agustí (417-420)... 1981...
 - Nundinari i Ireneu. La diòcesi d'Ègara. Terrassa.
 - Els visigots: Ataulf (408) Teudis (531)
 - Paper dels bisbes - Dobles bisbes (Recared 587).
 - Testimonis. Baptisteris.
3.
 - Invasió àrab. Ardó (713-720). Pròsper de Tarragona.
 - Berebers. Nambad i Llivia (731) Aissó (826-827).

- Fèlix d'Urgell. Qüestió adopcionista. Fèlix i Alcuí (198-200).
- Intervenció carolíngia. Expedició 778. Barcelona 881.
- Formació Marca Hispànica (Girona 785. Seu d'Urgell 789).
- Tirs i Baiò a Egara i Barna 878.
- Paper de l'arxidiòcesi de Narbona.
- Ató. Gerbert. El compte Miró (967-970).
- Intents d'emancipació. Esclua 890. Cesari de S. Ceclia 952.
- La butlla pel bisbe Ató del 971-972.
- Almansur 985. Petició d'ajuda a França
- 989. Catalunya comptes independents.

4.

- La ràpida organització religiosa.
- Les diòcesis: Barcelona 801, Girona, Pere?
- Ataulf 778-788.
- Lleida i Osca-Sagiti 419. Problemes de Tarragona.
- Oleguer 1117-1135.
- Tortosa: Patern 693. Gaufred 1151-1165.
- Urgell: Leuberic 693, Fèlix 781-799.
- Vic: 516-693. Gotmar 886...
- Roda d'Isàbena 956-976, 1167. Roda-Barbastre.
- 1087-1143. Lleida.
- Restauració metròpoli de Tarragona: Berenguer Sunifred 1090-1100.
- Inici dels monestirs, 780-82 Atala Alaó Taberna.
- Sant Serni de Tabèrnoles. Suposada consagració Urgell 819.
- 839. S. X.

PART II

1.

- D'església carolíngia a església autòctona.
- Regles monàstiques. Himeri de Tarragona 380.
- Grans monestirs. Ripoll. Cuixà. Sant Cugat.
- San Millan...
- Oliba (1002-1046). Garí a Cuixà.
- Cluny. Unions congregacions de monestirs.
- Ordes i Regles de vida religiosa - varietats.
- Trinitaris, captius, Mercedaris 1215-1239.
- Dominicans. Albigesos. Agustins, canonges.
- Sant Ramon de Penyafort. Decretals.
- Jaume I. Concilis de Tarragona.
- Concili Laterà IV (1215)

2.

- La reforma i postreforma gregoriana a Catalunya. Oleguer arquebisbe de Tarragona.
- Art i corrents ideològiques.
- Institucions medievals: Parròquies, convents, monestirs, col·legiats, Treva, Croades, Segreres, Delmes, Universitats,...
- Cisma d'Occident a l'Església Catalunya.

3.

- Reforma Protestant i Contrareforma a Catalunya. Jesuïtes.
- Els bisbes catalans i el Concili Tridentí.
- Art i humanisme a l'Església a Catalunya.
- Concilis i Sínodes Tarraconenses i catalans.
- L'Església catalana i els àustries i primers borbons.
- Felip V i el cardenal Sala.

PART III

1.

- Jansenisme i regalisme a Catalunya.
- La "Il·lustració" concepte i contradiccions.

2.

- Integrisme, carlisme, catalanisme.
- L'anticlericalisme.

3.

- La qüestió catalana.
- Catalanisme i política
- Torras i Bages

4.

- Visió panoràmica: des de la restauració alfonsina fins a la II República i la Guerra Civil.
- Setmana Tràgica.
- La dictadura de Primo de Rivera.
- II República.
- Guerra Civil.
- Pietat, cultura, consciència social.

Metodologia d'ensenyament-aprenentatge

Classes magistrals amb treball de textos.

Es proposaran lectures per comprendre les diverses etapes de la Història de l'Església a Catalunya. S'intentarà de presentar tan objectivament com es pugui l'actuació de l'Església a la Tarraconense.

Avaluació

Per a cada professor de l'assignatura:

- Respondre un o diversos petits qüestionaris a treballar a casa, segons el professor, per eliminar matèria.
- Lliurar un treball per escrit (recensió, resum, etc.).
- Fer un examen oral i global, en especial de la part no eliminada pels qüestionaris.

Bibliografia bàsica

PART I.

BUSQUETS, J., *Les heretgies en l'Església antiga*, Barcelona: Facultat de Teologia de Catalunya, 1998.

LAPLANA, J. de C., *L'Església dels primers segles*, Barcelona: Ed. Mediterrània, 2006.

PLADEVALL, A., *Història de l'Església a Catalunya*, Barcelona: Claret., 2007.

PART II.

MARTÍ I BONET, Josep Ma., *Naixement d'Europa. Història Medieval*, Barcelona, 2000.

MARTÍ I BONET, Josep Maria, *Història i art de l'església catalana*, Barcelona, 2015.

PART III.

CÀRCEL ORTÍ, Vicente, 1936. *El Vaticano y España*, Madrid: Ediciones San Román, 2016.

CORTS I BLAY, Ramon, *L'arquebisbe Fèlix Amat (1750-1824) i l'última Il·lustració espanyola*, Barcelona: Facultat de Teologia de Barcelona, 1992.

CORTS I BLAY, Ramon, *La setmana Tràgica de 1909. L'Arxiu Secret Vaticà*, Barcelona: Publicació Abadia de Montserrat, 2002.